

IVALOLAISNUORTEN KÄSITYKSIÄ PERÄPOHJOLAN MURTEISTA

Suomen kielen
kandidaatintutkielma
Oulun yliopisto
13.1.2023

Noora Känsälä

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkielman aihe ja tutkimuskysymykset	1
1.2. Tutkimuksen taustaa	1
1.3. Suomen murteet	2
1.3.1. Peräpohjolan murteet	3
1.3.2. Ivalo murrealueena	4
2. TUTKIMUKSEN TEORIAMENETELMÄT JA AINEISTO	5
2.1. Kansanlingvistiikka ja kansandialektologia	5
2.2. Kielikäsitteet ja -asenteet	5
2.3. Aineisto ja menetelmät	6
2.4. Sisällönanalyysi	7
3. ANALYYSI	8
3.1. Alatornion näyte	8
3.2. Sallan näyte	10
3.3. Kemin näyte	12
3.4. Kittilän näyte	14
3.5. Yhteenveto murrenäytteiden vastauksista	16
3.6. Näytteiden arvioinnit	17
3.7. Informanttien käsitykset kaikista Peräpohjolan murteista	20
3.7.1. Murrenäytteiden eroavaisuudet	21
3.7.2. Peräpohjolan murrealueet	21
3.7.3. Peräpohjolan murteiden yleiset piirteet	22
4. PÄÄTÄNTÖ	24
LÄHTEET JA LYHENTEET	26
LIITTEET	

1. JOHDANTO

1.1. Tutkielman aihe ja tutkimuskysymykset

Tässä kandidaatintutkielmassa tutkin ivalolaisnuorten murrekäsityksiä Peräpohjolan murteista. Murrekäsityksien lisäksi tutkin myös ivalolaisnuorten murreasenteita. Tutkimukseni on kansanlingvististä tutkimusta, sillä tutkin nimenomaan maallikoiden murrekäsityksiä ja -asenteita. Keskeisimmät tutkimusongelmani ovat, miten ivalolaisnuoret käsittävät Peräpohjolan murrealueen ja sen yleiset murrepiirteet sekä kuinka he luonnehtivat eri Peräpohjolan murteiden näytteitä. Tutkimuskysymykset, joilla pyrin saamaan vastaukset tutkimusongelmiin ovat:

- Millaisia asenteita eri Peräpohjolan murteisiin liittyy?
- Mitkä piirteet poimitaan murrenäytteistä, kun pyydetään kuvailemaan murteita?
- Mitä piirteitä pidetään kaikista tyypillisimpinä Peräpohjolan murteille?
- Mihin informantit sijoittavat maantieteellisesti eri Peräpohjolan murrenäytteet?

Olen kerännyt aineistoni sähköisen kyselylomakkeen avulla, jonka lähetin Ivalon lukioon. Tutkimuksessani informantteina ovat Ivalon lukion oppilaat, jotka ovat vastanneet murrenäytteitä sisältävään kyselylomakkeeseen. Kysely sisältää ääninäytteitä eri Peräpohjolan murteista, joiden kuuntelemisen jälkeen informantit vastaavat erilaisiin kysymyksiin. Murteet, joista on näyte kyselyssäni, ovat Alatornion, Sallan, Kemin ja Kittilän alueilta. Esittelen kyselylomakkeen tarkemmin luvussa 2.2.

1.2. Tutkimuksen taustaa

Valitsin aiheen siksi, koska Inarin kunnasta on tehty todella vähän murteisiin liittyvää tutkimusta ja tietyn Peräpohjolan murteen puhujien suhtautuminen toisiin Peräpohjolan murteisiin on aihe, jota suomen kielen alalla ei ole vielä tutkittu. Ivalo sijoittuu Peräpohjolan murteiden alueelle, joten on mielenkiintoista tutkia sitä, miten kyseisen kylän asukkaat suhtautuvat toisiin Peräpohjolan murteisiin ja miten informantit ylipäättänsä tunnistavat Peräpohjolan murteita ja murrepiirteitä.

Peräpohjolan murteita on tutkinut esimerkiksi Harri Mantila. Mantila (1992) on tutkinut jälkitavujen vokaalinvälisen *h:n* variaatiota Peräpohjolan murteissa. Kansanlingvistiikan piirissä on tutkittu paljon itämurteita ja itämurteiden puhujien murrekäsityksiä (esim. Palander 2011), mutta esimerkiksi länsimurteet sekä Peräpohjolan murteet ovat kansanlingvistiikassa jääneet vähemmälle huomiolle (Vaattovaara 2009: 26–27). Kuitenkin myös asennetutkimusta Peräpohjolan murteista löytyy, esimerkiksi Maaria Tuiskun (2019) pro gradu -tutkielma kemiläisten ja rovaniemeläisten murrehavainnoista ja suh- tautumisesta jälkitavun *h:hon*. Myös Johanna Vaattovaaran (2009) väitöskirja *Meän tapa puhua* käsittelee Peräpohjolan murteista Tornionlaakson aluetta kansanlingvistises- tä näkökulmasta.

Oma tutkimukseni sijoittuu kuitenkin vielä pohjoisempaan Suomeen ja tutkin Peräpoh- jolan murteita eri näkökulmasta kuin aiemmat tutkijat. Tutkimukseni täyttää suomen kielen tutkimuskentässä vielä suhteellisen tuntemattoman alueen eli Inarin kunnan asukkaiden murrekäsitykset ja -asenteet. Inarin kunnasta on muutenkin hyvin vähän dialektologista tutkimusta, mutta pitäydyn tutkimuksessani kuitenkin vain Inarin kunta- laisten nuorten murrekäsityksissä ja -asenteissa.

1.3. Suomen murteet

Suomen murteet on jaettu aikojen saatossa hieman eri tavoin eri kielitieteilijöiden mu- kaan, sillä murteetkaan eivät pysy samanlaisina koko ajan (Palander 2011: 31). Perin- teinen jako on itä- ja länsimurteisiin jakaminen, jota esimerkiksi Lauri Kettunen (1940) on käyttänyt murrekartastossaan. Tämän perinteisen jaon mukaan Suomen murteet jae- taan ensin kahteen pääryhmään, itä- ja länsimurteisiin, ja tämän jälkeen nämä kaksi pää- ryhmää jakautuvat vielä kahdeksaan murrealueeseen (Leino, Hyvönen, Salmekivi 2006: 26). Perinteisen murrejaon rinnalle on tullut uusia näkökulmia, joiden mukaan Suomen murteet jakautuisivatkin kolmeen eri pääryhmään: itä-, länsi- ja pohjoismurteisiin. Tä- män lisäksi on vielä kolmas jako, jonka mukaan Suomen murteet jakautuisivat neljään pääryhmään: Itä-, länsi-, pohjois- ja lounaismurteisiin. Tämän murrejaon kannalla on esimerkiksi Paunonen (2007). Hän perustelee sen siten, että Lounaismurteiden synkro- nis-strukturaalinen tarkastelu osoittaa niiden poikkeavan äänne- ja muoto-opillisesti kaikista suomen murteista (Paunonen 2007: 268). Myös Leino ym. (2006) ovat artikke- lissaan todenneet, että Suomen murteet on luontevampi jakaa kolmeen osaan. Kyseises-

sä tutkimuksessa on tutkittu murteita sanaston näkökulmasta, kun taas vanhemmissa murretutkimuksissa äänne- ja muoto-opilliset seikat ovat olleet keskiössä. Itse noudatan tutkielmassani kolmeen päämurteeseen jakoa, sillä se on luonnollisempi, kun tutkin Peräpohjolan murteita omana ryhmänään.

1.3.1. Peräpohjolan murteet

Peräpohjolan murteisiin kuuluvat Tornion, Jällivaaran, Kemin, Kemijärven ja Ruijan murteet (Rapola 1969: 132). Nykyään kuitenkin Jällivaaran ja Ruijan murteet luokitellaan ovat saaneet kielen statuksen. Ruotsissa puhutut Jällivaaran murteet on meänkieli ja Norjassa puhutut Ruijan murteet on kveenin kieli. (Mielikäinen & Palander 2014a: 54.) Peräpohjolan murteet sisältävät niin länsi- kuin itämurteisiakin piirteitä (Paunonen 2007: 255). Rapolan (1969: 131) mukaan Peräpohjolan murteet muodostavat suhteellisen yhtenäisen murrealueen, mutta yhden murrepiirteen avulla voi selvästi erottaa, minkä alueen murretta puhutaan. Tämä murrepiirre on jälkitavujen vokaalienvälinen *h*. Vokaalienvälinen *h* on säilynyt kaikissa Peräpohjolan murteissa, mutta sen edustus on jokaisessa hieman erilainen. (esim. *saunahan*, *saunhan* ja *sauhnaan*). (Mantila 1992: 1.) Mantila (2000) on listannut artikkelissaan *Lapin rajat ja murrerajat* äänne- ja muoto-opillisia piirteitä, joita on yleisimmin käytetty erottamaan Peräpohjolan murteita toisistaan. Nämä piirteet ovat:

1. Jälkitavujen vokaalienvälisen *h*:n edustus
2. Jälkitavujen *eA*- ja *OA*-yhtymien edustus
3. Inessiivin päätte joko *-sA* tai *-ssA*
4. svaavokaali
5. Persoonapronominit *mie* ja *sie*
6. *st*-yhtymän assimilaatio
7. *mUs*-tunnuksen sisältävä superlatiivi

Käytän yllä olevia Mantilan listaamia piirteitä mallina, kun analysoin informanttieni vastauksia luvussa 3. Liitteenä oleva liite 1 havainnollistaa Suomen murrejakoa. Kuvassa alueet 6a, 6c ja 6d vastaavat Peräpohjolan murrealuetta. 6a on Tornion murteet, 6c on Kemin murteet ja 6d on Kemijärven murteet.

1.3.2. Ivalo murrealueena

Ivalo on Inarin kunnassa sijaitseva kylä, jossa on noin 3 000 asukasta. Inarin kunta itsessään on pinta-alaltaan Suomen suurin kunta, joten kyseessä on laajalle ulottuva alue. Inarin kunta on myös Suomen ainoa nelikielinen kunta. Inarin kunnan neljä virallista kieltä ovat pohjoissaame, inarinsaame, koltansaame ja suomi. (Inarin kunnan kotisivut.) Inarin kunta kuuluu Peräpohjolan murteista Kemin murrealueeseen, joka Inarin lisäksi sisältää Kemin, Simon, Tervolan, Rovaniemen, Sodankylän, Kittilän itäosan ja Enontekiön itäpäähän (Rapola 1969: 132). Liitteissä olevaan karttaan Kemin murrealue on merkitty koodilla 6c.

Saamen kielten vaikutusta Inarin kunnan murteeseen ei ole kovinkaan paljoa tutkittu, mutta esimerkiksi Vaattovaara (2009: 61) mainitsee, että Torniolaaksossa saamen kielten vaikutus näkyy erityisesti luonto- ja poronhoitosanastossa. Myös Mantila (2000) mainitsee saamen kielestä tulleiksi piirteiksi *-mUs* superlatiivin tunnuksen sekä loppukahdennus *kk:n* katoamisen.

2. TUTKIMUKSEN TEORIAT, MENETELMÄT JA AINEISTO

Tässä luvussa esittelen tutkielmani teoreettisen viitekehyksen sekä menetelmät, joita olen aineiston keruussa ja analyysissä käyttänyt. Esittelen myös kyselylomakkeen ja siinä esiintyvät kysymykset tarkemmin.

2.1. Kansanlingvistiikka ja kansandialektologia

Tutkimukseni lukeutuu kansanlingvistiikan piiriin, sillä tutkin maallikoiden murreasenteita ja käsityksiä. Tieteen termipankin (TTP s.v. *kansanlingvistiikka*) mukaan *maallikko* tarkoittaa kielitieteessä ihmistä, jolla ei ole kielitieteellistä koulutusta. Kansanlingvistinen tutkimus on oleellinen osa kielitiedettä, sillä monesti maallikoiden jäsentämät mentaaliset mielle- ja murrekartat eivät välttämättä vastaa tutkijoiden ja lingvistien tekemiä havaintoja murteesta. (Vaattovaara 2009: 27.) Tämän takia on tärkeää selvittää maallikoiden käsityksiä, sillä he ovat juuri kielenkäyttäjiä, jotka havainnoivat arkikäytössä kieltä. Vaikka maallikoilla ei ole samanlaisia työkaluja käytössään kuin esimerkiksi lingvisteillä, se ei tarkoita sitä, että maallikko ei puhuisi kielestä ja sen variaatiosista. Heidän havaintonsa voivat lisäksi olla todella tarkkoja. (Vaattovaara 2009: 30.)

Vielä tarkemmin tutkimukseni sijoittuu kansandialektologian piiriin. Kansandialektologia on kansanlingvistiikan yksi osa-alue, joka suuntautuu maallikoiden käsityksiin ja havaintoihin murteesta ja niiden käytöstä (TTP s.v. *kansandialektologia*). Maallikot ja kielitieteilijät ajattelevat kieltä eri tavoin. Maallikoille murteet ovat poikkeamia yleiskielestä, kun taas kielitieteilijöille murteissakin on omat säännönmukaisuutensa. Maallikot yleensä ajattelevat, että murteissa ei ole säännönmukaisuuksia. (Palander 2011: 13.)

2.2. Kielikäsitukset ja -asenteet

Tarkastelen tässä tutkielmassani sekä maallikoiden **kielikäsityksiä** (*language regards*) että **kieliasenteita** (*language attitudes*). Preston (2011) käyttää kielikäsitys-termiä katoterminä kaikille lähestymistavoille, jotka tutkivat maallikoiden uskomuksia kielenkäy-

töstä tai kielenkäytön eri osa-alueista. Kielikäsitteet ovat parempi kattotermin kuin kieliasenteet, sillä kansanlingvistikissa tutkimuksissa maallikoiden käsitykset eivät aina ole arvioivia eli arvioivia. Asenteisiin liittyy kuitenkin aina arviointia. (Preston 2011: 10.) Kieliasenteet sisältävät kielen, varieteetin tai kielenpiirteen sosiaalista arvottamista (Vaattovaara 2009: 28; ks. myös Kristiansen 1997 ja Pälli 1999).

Kansanlingvistiikassa on useasti hyödyllistä käyttää useita menetelmiä rinnakkain, sillä näin voidaan saada tarkempi kuva murrekäsityksistä (Mielikäinen & Palander 2014a: 25). Tämän takia olen käyttänyt kyselylomakkeessa niin suoria kuin epäsuoria menetelmiä. Asenteiden tutkimisessa käytän epäsuoraa menetelmää eli kuuntelutestiä, joiden pohjalta informantit vastaavat Osgoodin asenneskaaloihin. Kuuntelutestin avulla pyrin saamaan informanttien piiloasenteita esiin, sillä näytteitä kuunnellessaan informantit eivät tiedä, mitä kielimuotoa he arvioivat. Käsitteitä tutkin taas suoran menetelmän avulla. Suoraa menetelmää edustavat avoimet kysymykset Avoimien kysymyksien avulla saan selville informanttien käsityksiä Peräpohjolan murrepiirteistä ja käsityksiä siitä, millaiseksi informantit hahmottavat Peräpohjolan murrealueen. (Garret 2010: 37–41.) Käytän sekä suoria että epäsuoria menetelmiä, sillä näiden yhdistäminen tuottaa varmasti erilaisia tuloksia, kuin joita saisin pelkästään käyttämällä yhdenlaista menetelmää.

2.3. Aineisto ja menetelmät

Aineistoni koostuu 48 vastauksesta kyselylomakkeeseen. Kyselylomakkeen avulla pystyy saamaan nopeammin ja laajemmalla ryhmältä vastauksia, kuin esimerkiksi haastattelulla (Mielikäinen & Palander 2014a: 22). Tämän takia kyselytutkimus soveltuu kandidaatintutkielmaani erityisen hyvin, sillä sain helposti ja nopeasti tarpeeksi laajalta joukolta vastaukset.

Lomakkeessa on neljä erilaista murrenäytettä, joiden kuuntelemisen jälkeen vastataan erilaisiin kysymyksiin. Osgoodin asteikon avulla voidaan luonnehtia esimerkiksi kielimuotoja porrastetun jatkumon avulla, jonka ääripäät ovat toistensa vastakohtia (Mielikäinen & Palander 2014a: 23). Kyselylomakkeessa tällaisia ääripäitä ovat esimerkiksi *yleiskielinen - murteellinen* ja *miellyttävä – epämiellyttävä*. Adjektiiveja Osgoodin as-

teikkoon olen valinnut muiden suomen kielen kansandialektologisten opinnäytteiden avulla.

Lomake sisältää myös avoimia kysymyksiä, joissa pyydetään päättämään kunkin murrenäytteen sijainti sekä pohtia Peräpohjolan murteille tyypillisimpiä piirteitä. Murrenäytteiden sijainnista en ollut antanut etukäteen vihjeitä, vaan informanttien täytyi vastata ajatellen koko Suomen aluetta.

2.4. Sisällönanalyysi

Kyselylomaketutkimus on usein laadultaan kvantitatiivista, sillä sen avulla saadaan laajalta joukolta vastauksia, joista voidaan tehdä kvantitatiivisia yleistyksiä (Vaattovaara 2009: 27). Pidän kuitenkin tätä tutkimusta kvalitatiivisena, sillä vastaajien joukko ei ole määrältään kovinkaan suuri. Aineistoa analysoidessani käytän sisällönanalyysiä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tulokset esitetään yleensä numeroin ja kaavoin, joten tässä mielessä tutkimukseni sisältää myös kvantitatiivisen tutkimuksen piirteitä. Esitän Osgoodin asenneskaalalla saamani tulokset prosenttiluvuin. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistettäviiin tilastoihin, vaan pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekästä tulkintaa jollekin ilmiölle (Tuomi, Sarajärvi 2002: 87). Tässä tutkielmassa pyrin kuvaamaan ja ymmärtämään sitä, miten ivalolaisnuoret käsittävät Peräpohjolan murrealueen.

Sisällönanalyysi soveltuu useimmiten kyselytutkimuksiin, sillä sen avulla informanttien vastauksista saadaan kiinnostavat asiat eriteltyä ja luokiteltua. Teen aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimusaineistosta nostetaan esiin juuri tutkimuksen asettelun ja tehtävän kannalta kiinnostavat analyysiyksiköt. Yleensä aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä analyysiyksiköt eivät ole etukäteen harkittuja, vaan ne nousevat kerätyn aineiston pohjalta esiin. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 97.)

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä pelkistetään ja ryhmitellään vastauksia. Teen vastauksista erilaisia luokkia. Näin saan aineistostani esille sen, kuinka paljon yhteistä ivalolaisnuorten murrekäsityksissä ja -asenteissa on.

3. ANALYYSI

Tässä luvussa analysoin vastaukset. Aloitan vastauksista, joissa informantit ovat paikantaneet murrenäytteitä, ja tämän jälkeen tarkastelen miten vastaajat ovat kuvanneet näytteitä. Sen jälkeen tarkastelen asenteita. Lopuksi analysoin avoimien kysymyksien vastauksia Peräpohjolan murteista.

3.1. Alatornion näyte

Jokaisen murrenäytteen jälkeen informantit ovat sijoittaneet näytteen Suomen alueelle omien murrehavaintojensa perusteella. Alatornion murrenäytteen alueellisessa sijoittamisessa on vähiten jakaumaa informanttien kesken. Informanteista 79,1 % on sijoittanut näytteen jonnekin päin Lappia. Eniten vastauksista on mainittu pelkkä *lappi* tai *pohjoinen*, mutta myös tarkempia paikannuksia on tehty. Neljä informanttia on sijoittanut Alatornion murrenäytteen Kittilään, yksi Muonioon, yksi Kemiin, yksi Pelloon ja kaksi Tornioon. Tämän lisäksi kaksi vastaajaa on sijoittanut näytteen *Sodankylään tai sen pohjoispuolelle*. Informanteista kaksi on sijoittanut murrenäytteen oikein Tornion alueelle. Näytteen sijoittamista Tornioon perustellaan vokaalienvälisellä *h*:lla (esimerkki 1) sekä myös näytteen sisällön perusteella. Esimerkissä 2 informantti on sijoittanut näytteen Kemiin, joka on hyvin lähellä Torniota, mutta ei kuitenkaan samaa murrealuetta.

(1) *Siinä käytettiin paljon h:ta.*

(2) *Kuulostaa hyvin pohjoiselta, muttei kuitenkaan niin pohjoiselta, että sitä puhuttaisiin pienissä kylissä. Kuulostaa siltä mitä saattaisi kuulla Kemissä tai Rovaniemellä*

Toinen isompi ryhmä, 12,5 % vastaajista on sijoittanut näytteen Savoan ja yksi informantti tarkemmin vielä Savonlinnaan. Mielikäisen ja Palanderin (2014a) kansanlingvistiisessä tutkimuksessa tulee ilmi se, että Savon murretta sekä Lapin murretta pidetään hyvinkin samanlaisina. Heidän tutkimuksensa informantti kuvailee molempien alueiden murteita *viäntökieleksi*. (Mielikäinen & Palander 2014a: 76.) Esimerkissä 3 informantti pohtii Lapin murteiden ja Savon murteiden samanlaisuutta, ja hän on sijoittanut näytteen joko Lapin tai Savon alueelle.

(3) *Vahva murre huomaa helposti tämmöistä murretta on mm savossa ja lapissa.*

Myös vokaalienvälistä *h*:ta on pohdittu Savon murteiden piirteeksi, mutta toisaalta Lapissa puhuttavien murteiden piirteeksi. Esimerkissä 4 informantti on sijoittanut näytteen Savonlinnaan, kun taas esimerkissä 5 näyte on sijoitettu Lappiin.

(4) *Siinä oli lisätty h kirjaimia esim. näythettiin.*

(5) *No kun se jätkä puhuu niin kuin Lapissa, se lisää h kirjaimia sanojen keskelle.*

Lapin ja Savon lisäksi murrenäytteelle ehdotetaan vielä kolmea sijaintia. Yksi informantti on sijoittanut näytteen Pohjanmaalle, yksi Etelä-Suomeen ja yksi Keski-Suomeen. Selkeästi eniten Alatornion näytettä on sijoitettu Lappiin, mutta Savon murteet ovat toiseksi eniten vastattu ryhmä. Informantit pitävät siis Alatornion näytettä murteellisena, sillä he sijoittavat sen Savoan. Maallikot luonnehtivat Savon murteita yleensä *murteellisiksi ja vahvoiksi* (Mielikäinen & Palander 2014a: 88).

Alatornion näytteestä murrepiirteeksi on eniten vastattu *h:n päältä puhuminen* tai *h-kirjaimen lisääminen sanoihin*. Vokaalienvälinen *h* nousee siis selvästi eniten erotetuksi piirteeksi, sillä 50 % informanteista on vastannut sen. Esimerkissä 6 informantti on sijoittanut näytteen Lappiin ja perustelee sitä vokaalienvälisellä *h*:lla.

(6) *Muuten ihan perus murretta, mutta lisätty h kirjaimia*

Muita murrepiirteitä ei esiinny informanttien vastauksissa, mutta huomioita on esimerkiksi puhetyylistä ja siitä, että murre on tutun kuuloista. Vastauksissa mainitaan, että joko itse tai joku tuttu puhuu samalla tavalla kuin näytteessä. Esimerkissä 7 informantti on vastannut, että hän itse puhuu samalla tavalla kuin näytteessä.

(7) *No mie itse puhun tuolla samalla tavalla niin oletan että se on pohjoisesta koska täälläpäin aika moni puhuu niin. näyte oli selkeä.*

Alatornion murrenäyte siis koetaan tutuksi ja omaksi, vaikka Ivalo ei sijaitsekaan Tornion murrealueella. Näytettä pidetään *selkeänä*. Tämä on useasti merkki siitä, että murre on tuttua tai itse puhuu sitä (Mielikäinen & Palander 2014a: 82).

3.2. Sallan näyte

Sallan murrenäytteen vastauksissa esiintyy enemmän jakaumaa kuin Alatornion näytteeseen liittyvissä vastauksissa. Näytettä on kommentoitu hieman epäselväksi, ja tämä näkyy vastauksissa, sillä informanteista 22,9 % vastaa, ettei tiedä, miltä alueelta näyte voisi olla. Sallan murre kuuluu Kemijärven murrealueeseen. Kukaan informanteista ei ole vastannut näytteen sijainniksi Sallaa, eikä kukaan myöskään ole vastannut Kemijärveä. Kuitenkin 39,5 % on vastannut näytteen olevan Lapin alueelta. Tarkempia vastauksia ovat Sodankylä, Kittilä ja Rovaniemi (ks. esimerkki 8).

- (8) *En usko, että tätä murretta puhuttaisiin kovin etelässä myöskään, mutten myös usko että sitä kovin pohjoisessakaan puhuttaisiin. Kittilä vaikuttaa somalta pikkukylältä jossa olen samankaltaista murretta kuullut.*

Esimerkissä 8 informantti pohtii, että murre on tutun kuuloista. Myös muut informantit pitävät murrenäytettä tutun kuuloisena, ja tätä perustelua on käytetty paljon, kun näyte on sijoitettu Lappiin. Esimerkeissä 9 ja 10 molemmat vastaajat ovat sijoittaneet näytteen Pohjois-Lappiin.

- (9) *Kuulostaa tutulta, kuulostaa vähän siltä, että puhuja puhuu saamea äidinkielenään*
- (10) *Koska kuulen murretta päivittäin.*

Informanteista 16,6 % on vastannut murrenäytteen sijainniksi Keski-Suomen. Tätä perusteltiin sillä, että on kuultu Keski-Suomessa puhuttavan samanlaista murretta tai sillä, että Keski-Suomen murre on yleiskielisen kaltaista (ks. esimerkit 11 & 12).

- (11) *keskisuomen sukulaiset puhuvat aikalailla samalla tavalla kuin näytteessä puhunut henkilö. näyte oli selkeä.*

- (12) *No aika neutraali murre eikä keskisuomessa kovinkaan oo selkeästi omaa murretta. Selkeä ja mukavan kuuloinen*

Mielikäisen ja Palanderin (2014a) tutkimuksessa ilmenee, että maallikot luonnehtivat Keski-Suomen murteita *puhtaiksi*. Tällä maallikot tarkoittavat sitä, että kielessä ei ole murteellisuuksia tai muita puhekielisyyksiä. (Mielikäinen & Palander 2014a: 87.) Tutkimukseni informantit kuvaavat Keski-Suomen murretta *neutraaliksi* ja *murteettomaksi* (esimerkit 12 ja 13). Tästä voi päätellä, että informantit pitävät Sallan näytettä yleiskielisempänä kuin Alatornion näytettä.

Sallan näyte on sijoitettu Lapin ja Keski-Suomen lisäksi myös Itä-Suomeen, Kaakkois-Suomeen, Keski-Pohjanmaalle, Länsi-Suomeen ja Karjalaan. Itä-Suomen mainitsee 8,3 % informanteista. Muut esiintyvät aineistossa vain kerran. Eniten informantit mainitsevat Lapin ja tämän jälkeen Keski-Suomen.

Sallan näytettä kuvaillaan *neutraaliksi* (esimerkki 13). Näytettä ei pidetä kovinkaan murteellisena, eikä siitä nosteta mitään tiettyä murrepiirrettä esiin. Informantit kommentoivat sitä, että murrenäytteessä ei ole *kovin voimakasta murretta* (esimerkki 14).

- (13) *Neutraalia, vanhahtavaa puhekieltä. Tämän takia varmaan suhteellisen neutraalista Keski-Suomesta.*

- (14) *Ei kovin voimakasta murretta*

Esimerkissä 13 näytteen kieltä kuvaillaan vanhahtavaksi. Myös Mielikäisen ja Palanderin kansanlingvistikissa sanakirjassa (2014b) nousee esiin se, että Lapin murteita kuvaillaan usein vanhahtaviksi: ”Lapin alueen murre kuulostaa vanhanaikaiselta ja on tavaltaan sellaista vanhaa suomea”. (2014b s.v. *vanhahtava*.) Aineistossani murretta on luonnehdittu vanhahtavaksi vain kerran, joten tästä ei vielä voi tehdä yleistystä. Aineistosta nousee kuitenkin se esille, että Sallan murre on ivalolaisnuorten mielestä *neutraalia* sekä *selkeää*.

3.3. Kemin näyte

Kemin näyte on sijoitettu laajasti ympäri Suomen. Informanteista 27 % on vastannut, ettei ole osannut sijoittaa murrenäytettä. Toiseksi eniten näyte on sijoitettu Lappiin. Informanteista 20,8 % on sijoittanut näytteen jonnekin päin Lappia. Tarkemmaksi paikkakunnaksi on vastattu vain Kittilä (esimerkki 15), mutta yksi informanteista kommentoi, että näyte voisi olla Etelä- tai Länsi-Lapista (esimerkki 16).

(15) *Koska siinä murteessa kuuluu h äännettä*

(16) *s on puhuttaessa lyhyt*

Esimerkin 15 informantti on sijoittanut näytteen Etelä- tai Länsi-Lappiin sen perusteella, että *s* lausutaan näytteessä lyhyenä. Näytteessä esiintyykin inessiivi muodossa *-sA*, esimerkiksi *kaikisa*. Myös Mantila (2000) listaa lyhyen *-sA* -muotoisen inessiivin Kemin murteiden piirteeksi. Esimerkin 16 informantti perustelee näytteen sijoittamista Kittilään vokaalienvälisen *h:n* esiintymisellä. Näytteessä esiintyy muodot *tarvithin* 'tarvittiin' ja *sanothin*, joissa *h:n* edeltä on kadonnut vokaali. Mantilan (2000) mukaan juuri tällaiset muodot ovat yleisiä Kemin murrealueella, johon myös Kittilä kuuluu. Kaksi vastaajaa on siis tehnyt todella tarkkoja havaintoja näytteestä ja osannut sijoittaa näytteen oikealle alueelle.

Näyte on sijoitettu myös Keski-Suomeen (8,3 %). Keski-Suomeen sijoittamista perustellaan sillä, että sen alueen murre mielletään *neutraaliksi* (esimerkki 17).

(17) *Näyte kuulosti melko murteettomalta ja neutraalilta*

Muita alueita, joille Kemin näyte sijoitettiin, ovat Oulu (6,2 %), Etelä-Suomi (10,4 %) sekä Länsi-Suomi (6,2 %). Näiden lisäksi informantit mainitsevat Kainuun, Kanta-Hämeen, Savon sekä Turun seudun. Esimerkeissä 18 ja 19 informantit ovat sijoittaneet näytteen Etelä-Suomeen. Esimerkissä 19 informantti perustelee vastauksen sillä, että hänestä murre kuulostaa *sivistyneimmältä*.

(18) *Murre ei kuulosta ainakaan siltä, että se olisi Lapista peräisin*

(19) *Koska se oli tähän mennessä hyvinkin sivistynein.*

Kemin näytteestä informantit ovat poimineet murrenäytteestä useita kielenpiirteitä. Yksi näistä on jo mainittu yksinäis s:llinen inessiivin päätte *-sA*, johon yksi informantti on kiinnittänyt huomiota. Informantti kommentoi sitä, että äänne *s* lausutaan lyhyenä. Yksi informantti on kiinnittänyt huomiota yleisemmin kaikkien konsonanttien lausumiseen lyhyenä (esimerkki 20).

(20) *En tiedä, tuntuu vaan siltä. Vähän h:n päälle, mutta kaksoiskonsonantit sanoo yhtenä.*

Tätä piirrettä Mantila (2000) ei mainitse listassaan, mutta esimerkiksi Rapola (1969: 133) mainitsee, että Tornion ja Kemin murteissa esiintyy geminaattanasaalien ja -likvidojen lyhentymistä. Kemin murrenäytteessä esiintyy esimerkiksi muodot *isomisa* 'isommissa' ja *ensinäki* 'ensinnäkin', joissa geminaattanasaalit ovat lyhentyneet yhdeksi konsonantiksi. Informantit ovat osanneet poimia näytteestä Kemin murteelle tyypillisiä piirteitä. Näiden lisäksi esille on nostettu myös vokaalienvälinen *h* (esimerkki 20), mutta se on mainittu vain kerran.

Yleisesti Kemin murrenäytettä kuvataan siten, että se ei erotu paljoa *normaalista puhekielestä*. Informantit pitävät siis Kemin näytettä hyvinkin yleiskielisenä. Esimerkeissä 21 ja 22 informantit ovat vastanneet, että näyte kuulostaa *normaalilta*. Sallan näytteestä Kemin näytteen paikantaminen eroaa kuitenkin sen verran, että Sallan näyte on Lapin jälkeen selvästi enemmän sijoitettu Keski-Suomeen, kun taas Kemin näyte sijoitetaan toiseksi eniten Etelä-Suomeen.

(21) *Näyte oli selkeä ja siinä ei ollut kovinkaan paljon eroavaisuuksia ns "normipuheesta"*

(22) *Kuulostaa vaan niin normaalilta etten erota murretta*

Mielikäisen ja Palanderin kansanlingvistisessä sanakirjassa (2014b) termi *normaali* on esiintynyt yleensä, kun puhutaan omasta murteesta tai puhekielestä (2014b s.v. *normaali*). Informanteistani 25 % kommentoi, että näyte kuulostaa tutulta tai normaalilta. Tästä voi päätellä sen, että ivalolaisnuoret pitävät Kemin murretta tutuna ja hyvin lähellä

omaa murrettaan. Ivalo on osa Kemin murrealuetta, joten tämä on odotuksen mukaista. Kemin näytettä kuvaillaan *normaalina*, Sallan näytettä taas *neutraalina*. Kansanlingvistisen sanakirjan (2014b) mukaan *neutraali* tarkoittaa enemmän 'murteetonta puhekieltä' tai 'yleispuhekieltä' (2014b s.v. *neutraali*). Sallan näyte on koettu enemmän puhekieliseksi, mutta Kemin näyte oman murteen kaltaiseksi eli *normaaliksi*.

3.4. Kittilän näyte

Kittilän murrenäytteen sijoittamisessa esiintyy jakaumaa informanttien kesken. Kuitenkin myös Kittilän näytteen vastaajista enemmistö sijoittaa näytteen Lappiin. Informanteista 37,5 % on sijoittanut näytteen jonnekin päin Lappia. Lapin alueelta on mainittu myös tarkempia paikkoja. Näitä ovat Lisma, Rovaniemi, Vuotso, Sodankylä, Kolari ja Muonio. Jokainen näistä mainitaan kerran, mutta kukaan informanteista ei mainitse Kittilää.

Lappiin sijoittamista on perusteltu sillä, että Kittilän näytteen murre kuulostaa *tutulta* (esimerkit 26 ja 27). Esimerkin 23 informantti on sijoittanut näytteen Lappiin, vielä tarkemmin Vuotsoon tai Sodankylään. Nämä kaksi paikkakuntaa ovat Ivalon lähellä ja ne myös kuuluvat samaan Kemin murrealueeseen kuin Ivalokin. Esimerkin 24 vastaaja sijoittaa näytteen Lappiin, mutta ei erittele tarkemmin paikkakuntaa.

(23) *olen kuullut puhetta siellä asuvilta ja kuulostaa samalta*

(24) *Tunnen ainakin yhden ihmisen lapista joka puhuu näin*

Lapin jälkeen toiseksi eniten Kittilän näyte on sijoitettu Keski-Suomeen. Vastaajista 10,4 % mainitsee vastauksessaan Keski-Suomen. Keski-Suomeen sijoittamista on perusteltu sillä, että näytteen murre kuulostaa *selkeältä ja murteettomalta*. Informanteista 8,3 % vastaa Kittilän näytteen sijainniksi Länsi-Suomen. Länsi-Suomeen sijoittamisen perusteina ovat esimerkiksi *mie-*, *sie-* ja *met* -pronominien käyttö. Kaksi informanttia on kommentoinut *met*-pronominin käyttöä, joka on Peräpohjolan murteille tyypillistä. Vastaajat ovat poimineet Peräpohjolan murteille tyypillisiä piirteitä, mutta sijoittaneet mur-

renäytteen Länsi-Suomeen. Kittilä kuitenkin sijaitsee lännessä, jos Suomen jakaa länsi- ja itäosiin. Peräpohjolan murteet sisältävät myös paljon läntisiä piirteitä, joten toisaalta informanttien vastaukset sisältävät paljon oikeita asioita.

Jo mainittujen alueiden lisäksi kaksi informanttia on sijoittanut Kittilän näytteen Lappeenrantaan, kaksi Ouluun ja kaksi Itä-Suomeen. Näiden lisäksi on mainittu Savo ja Etelä-Suomi. Kittilän murrenäyte tunnistetaan siis hyvin osaksi Peräpohjolan murrealuetta, mutta juuri Kittilään näytettä ei olla sijoitettu.

Kittilän näytteen kohdalla moni informantti on kommentoinut persoonapronominien käyttöä. Näytteestä poimitut pronominit ovat *met*, *mie* ja *sie* (esimerkit 26 ja 27). Manti-la (2000) on myös listannut pronominit *mie* ja *sie* Kemin murrealueelle tyypillisiksi piirteiksi. Kittilä kuuluu Kemin murrealueeseen, joten informantit ovat osanneet poimia hyvin persoonapronomineja, jotka ovat aikaisemmassakin tutkimuksessa nimetty Kemin murrealueen piirteiksi (ks. Rapola 1969: 134).

(26) *Koska se puhuu "mie". Oikeen lepposa*

(27) *Käytetään pronominia met*

Kittilän näyte oli Alatornion näytteen lisäksi ainoa, jonka kuuntelun yhteydessä informantit kommentoivat vokaalienvälistä *h*:ta. Vokaalienvälinen *h* mainitaan vastauksissa, jossa informantit ovat sijoittaneet näytteen Lappiin (esimerkit 28 ja 29).

(28) *Puhuttiin vähän h:n päälle*

(29) *H päälle puhuminen ja sanojen lyhentäminen*

h:n päälle puhuminen on kansanlingvistisen sanakirjan mukaan kiteytynyt kansanomaiseksi termiksi (2014b s.v. *h:n päälle puhuminen*). Aineistossani tämä on hyvin havaittavissa, sillä melkein jokainen informantti, joka mainitsee vokaalienvälisen *h*:n, käyttää siitä termiä *h:n päälle puhuminen*. Kittilän murteessa vokaalienvälinen *h* on tyypillinen piirre ja murrenäytteessä esiintyy esimerkiksi muodot *pyöritethään* 'pyöritetään' ja *sentähän* 'sentään'. Näytteessä esiintyy siis kahta erilaista variaatiota, joissa ensimmäisessä *h* on sisäheittoinen ja toisessa se on säilynyt paikallaan.

Informantit ovat kuvaileet Kittilän näytettä erilaisilla adjektiiveilla. Adjektiivit, jotka aineistossani mainitaan, ovat *leppoisa*, *miellyttävä* ja *lämmin*. Kansanlingvistikissa sanakirjassa Peräpohjolan näytteitä ei listata *leppoisuus*-sanan alle, mutta yleisesti länsimurteet ja varsinkin Pohjanmaan ja Oulun murre koetaan *leppoisiksi* (2014b s.v. *leppoisa*.) Maallikot useasti käyttävät myös termiä *lämmin*, kun puhutaan murteista, jotka heidän mielestään vaikuttavat *ystävällisiltä* ja *lämminhenkisiltä* (2014b s.v. *lämminhenkinen*.) Näiden lisäksi vastaajat ovat luonnehtineet näytettä *selkeäksi*.

Kittilän näytteestä informantit ovat poimineet erilaisia kielenpiirteitä, jotka ovat tyypillisiä Kemin murrealueelle, johon Kittilä kuuluu. Tämän lisäksi Kittilän näytteestä on noussut esiin kuvailevia adjektiiveja, joita muiden näytteiden kuvailemisen kohdalla ei esiinny.

3.5. Yhteenveto murrenäytteiden vastauksista

Jokaisen murrenäytteen kohdalla Lappi nousee selvästi vastatuimmaksi alueeksi, kun informantit sijoittavat näytteen Suomen alueelle. Alatornion näyte on tunnistettu kaikista parhaiten Lapin alueella puhutuksi murteeksi, sillä informanteista 79,1 % on vastannut alueeksi Lapin. Toiseksi eniten Lappiin on sijoitettu Sallan näytettä. Sallan näytteen vastauksissa informanteista 39,5 % on sijoittanut näytteen Lappiin. Kittilän näytteen on sijoittanut 37,5 % Lappiin, kun taas Kemin näytteen vastauksissa informanteista vain 20,8 % mainitsee Lapin.

Alatornion näytteestä informantit kommentoivat Peräpohjolan murteille tyypillistä piirrettä eli vokaalienvälistä *h*:ta. Informanteista 50 % on maininnut tämän piirteen vastauksissaan, ja se on noussut selvästi eniten esille, kun heitä pyydettiin kuvailemaan murretta. Informantit mainitsevat myös Kittilän näytteen yhteydessä vokaalinvälisen *h*:n. Kittilän näytteen vastauksissa informanteista vokaalinvälisen *h*:n mainitsee 6,2 %. Sallan ja Kemin näytteitä kuunnellessa vokaalienvälistä *h*:ta ei kommentoida yhdessäkään vastauksessa. Sallan näytteessä kyseistä murrepiirrettä ei edes esiinny, mutta Kemin näytteessä vokaalinvälisen *h* esiintyy muodossa *tarvithin* 'tarvittiin'. Informantit siis ovat tunnistaneet Alatornion näytteen Peräpohjolan murteeksi ja ovat osanneet poimia Peräpohjolan murteille tyypillisiä piirteitä näytteestä. Alatornion näyte on ainoa,

jonka vastauksissa näyte on osattu sijoittaa oikealle paikkakunnalle. Tästä voi päätellä, että Alatornion näyte on ivalolaisnuorten mukaan tunnistettavin murre näistä neljästä näytteestä.

Informanttien vastauksissa Alatornion näyte on vastattu kaikista *murteellisimmaksi* näytteeksi. Alatornion näyte on sijoitettu 12,5 % vastauksessa Savoan. Maallikot usein vertaavat eri aluemurteita niiden *murteellisuuden* tai *murteettomuuden* perusteella. Maallikoiden yleinen käsitys on se, että savolaismurteet ja niiden alaryhmät ovat usein hyvin *vahvaa murretta* (Mielikäinen & Palander 2014a: 88.) Tämä sama käsitys näkyy aineistoni vastauksissa, sillä Savoan sijoittamista perustellaan juuri selkeästi erottuvan murteen avulla. Sallan näytettä informantit pitävät kaikista *neutraalimpana*. Informanteista 16,6 % on sijoittanut Sallan näytteen Keski-Suomeen. Mielikäisen ja Palanderin (2014a) kansanlingvistinen tutkimus metakielestä osoittaa sen, että maallikot pitävät Keski-Suomen murteita usein *neutraaleina* eli *murteettomina*. Informantit ovat kommentoineet Sallan näytettä *neutraaliksi* ja *ei kovin murteelliseksi*. Ivalolaisnuoret mieltävät siis Alatornion murrenäytteen kaikista *murteellisimmaksi*, kun taas Sallan näytettä pidetään eniten *yleiskielen kaltaisena*.

Kemin näytettä ivalolaisnuoret pitävät *normaalina*. Kemin näytteestä ei ole poimittu yksittäisiä murrepiirteitä, mutta sitä pidetään kaikista tutuimpana murteena. Maallikot pitävät usein niitä murteita *normaaleina* ja *selkeinä*, jotka ovat heille kaikista tutuimpia (Mielikäinen & Palander 2014a: 82.)

Kittilän näytteessä informantit kiinnittävät huomiota persoonapronomineihin sekä puhe-tyyliin. Kittilän näyte olikin ainoa, jota informantit kuvailivat erilaisin adjektiivein. Nämä adjektiivit ovat *leppoisa*, *lämmän* ja *miellyttävä*

3.6. Näytteiden arviointi

Asenneskaaloja analysoidessa olen käyttänyt Sara Holman (2018) pro gradu -tutkielmaa mallina. Holma (2018) jakaa Osgoodin viisiportaisen asenneskaalan viiteen eri lukuarvoon. Lukuarvot, joita minä käytän ovat 1, 2, 3, 4 ja 5. Esimerkiksi adjektiiviparissa *epämiellyttävä – miellyttävä*, *epämiellyttävä* edustaa lukua 1 ja *miellyttävä* lukua 5.

Lasken jokaisen näytteen vastausten keskiarvon ja vertaan eri näytteiden arvioita toisiinsa keskiarvojen avulla.

Ensimmäinen adjektiivipari asenneskaalassa on *epämiellyttävä – miellyttävä*. Minkään näytteen kyseisen adjektiiviparin vastaukset eivät eronneet paljoa toisistaan. Alatornion keskiarvo on 3,8, Sallan keskiarvo 3,7, Kemin keskiarvo 3,4 ja Kittilän keskiarvo 3,4. Informantit kokevat siis Alatornion murrenäytteen kaikista miellyttävämmäksi. Kittilän ja Kemin näytteet on arvioitu murrenäytteistä epämiellyttävimmiksi, mutta nekin ovat kuitenkin selvästi enemmän *miellyttävän* puolella. Sinänsä tulos on hieman yllättävä, sillä informantit luonnehtivat avoimessa kysymyksessä juuri Kittilän näytettä *lämpimäksi* ja *miellyttäväksi*.

Toinen adjektiivipari on *yleiskielinen – murteellinen*. Tämän adjektiiviparin arvot vastasivat hyvin myös avoimen kysymyksen vastauksia. Alatornion näyte on arvioitu murteellisimmaksi (3,9), kun taas Sallan näyte on arvioitu yleiskielisimmäksi (2,7). Kittilän näytteen keskiarvo on 3,5 ja Kemin näytteen keskiarvo on 2,8. Informantit ovat poimineet eniten murrepiirteitä juuri Alatornion ja Kittilän näytteistä, joten niiden arvioiminen *murteellisiksi* on odotuksen mukaista. Myös Sallan ja Kemin näytteiden luonnehdinta yleiskielisiksi ei tullut yllätyksenä, sillä avoimissa kysymyksissä niitä kuvailtiin *neutraaleiksi* ja *normaaleiksi*.

Kolmas adjektiivipari on *neutraali – huvittava*. Informantit pitävät jokaista näytettä enemmän neutraalina kuin huvittavana. Näytteiden välisillä keskiarvoilla ei myöskään ole paljoa eroa, sillä jokaisen näytteen keskiarvo on alle 3. Alatornio sekä Kittilä ovat saaneet suurimmat keskiarvot. Alatornion lukema on 2,9 ja Kittilän 2,8. Informanttien vastausten perusteella juuri nämä näytteet koetaan eniten murteellisiksi, joten tästä voi päätellä sen, että selvästi murteellisimmiksi koetut näytteet koetaan enemmän huvittaviksi kuin informanttien mielestä yleiskieliset näytteet. Sallan näytteen keskiarvo on 2,3 ja Kemin näytteen 2,1. Molemmat näistä menevät siis selvästi *neutraalin* puolelle.

Neljäs adjektiivipari on *ruma – kaunis*. Kauneimpina näytteinä informantit pitävät Alatornion ja Sallan näytteitä, joiden molempien keskiarvot ovat 3,3. Alhaisin keskiarvo on Kittilän näytteellä (3,0), mutta sekin on selvästi *kauniin* puolella. Mitään näytettä ei siis

pidetä erityisen *kauniina*, mutta ei myöskään erityisen *rumana*. Kaikki sijoittuvat asteikossa suunnilleen keskikohtaan.

Viides adjektiivipari on *vaikeaselkoinen – selkeä*. Vastaajat ovat kokeneet jokaisen murrenäytteen enemmän selkeäksi kuin vaikeaselkoiseksi. Kittilän näytteen informantit ovat kokeneet kaikista vaikeaselkoisemmaksi (3,5), mutta sekin on selvästi enemmän *selkeän* puolella. Sallan näytteellä on toiseksi alhaisin keskiarvo (3,7), vaikka näytettä muuten pidetään *neutraaleimpana*. Tämä johtuu luultavasti siitä, että informantit ovat arvioineet näytteen kuuluvuuden laatua, sillä vastauksista ilmenee, että näyte on hieman huonolaatuinen. Selkeimmäksi informantit ovat vastanneet Kemin murteen, jonka keskiarvo on 4,2. Alatornion näytteen keskiarvo on 4,0, joten vaikka vastaajat ovat kokeneet näytteen murteellisimmaksi, se ei vaikuta näytteen *selkeyteen*.

Kuudes adjektiivipari on *juntti – sivistynyt*. Alatornion sekä Kittilän näytteet, jotka koetaan kaikista murteellisimmiksi, koetaan myös enemmän *junteiksi* kuin *sivistyneiksi*. Informantit ovat antaneet molemmille näytteille keskiarvoksi 2,6. Sallan ja Kemin näytteet on arvioitu enemmän *sivistyneiksi*. Sallan keskiarvo on 3,1 ja Kemin taas 3,3. Kaikista sivistyneimmäksi vastaajat ovat kokeneet siis Kemin näytteen, jota pidetään myös kaikista selkeimpänä ja neutraalimpana. Informantit siis mieltävät mahdollisimman yleiskieliset muodot *sivistyneiksi*. Tämä ajattelu onkin hyvin tyypillistä maallikoille, sillä yleensä juuri yleiskielestä ja murteettomasta kielestä käytetään termiä *sivistynyt* (2014b s.v. sivistynyt.)

Seitsemäs adjektiivipari asenneskaalassa on *epäystävällinen – ystävällinen*. Vastaajat kokivat jokaisen murrenäytteen enemmän ystävälliseksi kuin epäystävälliseksi. Ystävällisimmäksi arvioitiin Salla (3,9) ja heti sen perään Kemi (3,8). Molemmat näytteet, jotka informantit ovat kokeneet *murteettomiksi* ja *neutraaleiksi* ovat siis myös ystävällisen kuuloisia. Alatornion näytteen keskiarvo on 3,7 ja Kittilän 3,5. Vaikka informantit kommentoivat avoimissa kysymyksissä Kittilän näytettä *lempeäksi* ja *leppoisaksi*, asenneskaalassa se kuitenkin jää viimeiseksi, kun mitataan näytteiden ystävällisyyttä.

3.7. Informanttien käsityksiä kaikista Peräpohjolan murteista

Kyselylomakkeen kolme viimeistä kysymystä ovat avoimia kysymyksiä. Ensimmäinen niistä on kysymys murrenäytteiden eroavaisuuksista, toinen siitä, millä alueilla ivalolaisnuoret ajattelevat Peräpohjolan murteita puhuttavan ja viimeinen Peräpohjolan murteiden yleisistä piirteistä.

3.7.1. Murrenäytteiden eroavaisuudet

Tässä kysymyksessä tarkastelen sitä, miten informantit kokevat näytteiden eroavan toisistaan. Olen jakanut informanttien vastaukset kolmeen eri luokkaan: murteet eroavat **paljon, jonkin verran** ja **hyvin vähän**. Jokaiseen luokkaan tuli miltei sama määrä vastauksia, ja vastauksia myös on perusteltu. Informanteista 37,5 % on vastannut, että näytteet eroavat toisistaan hyvin vähän (esimerkit 30 ja 31).

(30) *No hyvin vähän. Jotku sanojen loput on erilaiset ja pronominit myös*

(31) *ei mun mielestä hirveesti eroa. Kaikki kuulostaa aika samalta.*

Esimerkissä 30 informantti on kommentoinut pronominiinien käyttöä, jolla hän viittaa luultavasti siihen, että Alatornion murrenäytteessä käytettiin *mie*-pronominia ja Kittilän näytteessä *met*-pronominia. Pääasiassa informantit ovat kommentoineet sitä, että näytteet eivät eroa paljoa toisistaan.

Toiseksi eniten informantit ovat vastanneet, että näytteet eroavat paljon toisistaan. Tämän luokan kohdalla vastauksia on perusteltu seuraavasti:

(32) *kyllä. Toisissa kuuluu murre hyvin toisissa ei Kahdessa näytteessä oli paljon h äännettä*

(33) *Kaksi puhui h:n päälle murteilla ja toiset kaksi sivistyneemmin*

(34) *Ensimmäinen eroaa selkeästi, koska selkeää H:n päälle puhumista.*

Eniten informantit ovat kommentoineet vokaalienvälistä *h*:ta, joka nousi esille Alatornion ja Kittilän näytteissä. Informantit ovat kommentoineet sitä, että Alatornion näyte erosi muista näytteistä, varsinkin vokaalienvälisen *h*:n perusteella (esimerkki 34).

3.7.2. Peräpohjolan murteiden alueet

Kaksi viimeistä kysymystä koskevat yleisesti kaikkia Peräpohjolan murteita. Ensimmäisessä kysymyksessä informantteja pyydettiin luettelemaan millä alueilla Peräpohjolan murteita puhutaan. Toisessa kysymyksessä pyysin heitä listaamaan Peräpohjolan murteille tyypillisiä piirteitä.

Kysymykseen, joissa informantteja pyydettiin luettelemaan Suomen kuntia, joiden alueilla Peräpohjolan murteita puhutaan, tuli monenlaisia vastauksia. Enimmäkseen informantit ovat luetelleet Pohjois-Suomen kuntia, mutta myös esimerkiksi Keski-Suomi ja Savo on mainittu. Pohjois-Suomen kunnista vastauksissa esiintyy eniten Inaria (20,8 %), joka onkin informanttien kotikunta. Tämä on sinänsä yllättävää, sillä kukaan vastaajista ei murrenäytteiden kohdalla vastannut yhdenkään näytteen sijainniksi Inaria. Toiseksi eniten vastaajat ovat vastanneet Peräpohjolan murteiden sijainniksi Utsjoen sekä pelkästään Lapin. Molemmissa vastaajia on 14,5 %. Myös Kittilä ja Sodankylä mainittiin aineistossa useamman kerran. Informanteista 10,5 % on maininnut vastauksissaan jommankumman. Informanteista 8,3 % on vastannut Enontekiön ja 4,1 % Rovaniemen. Näiden lisäksi aineistossa esiintyy vielä yksittäisiä vastauksia, joita ovat Kolari, Kemi, Pelkosenniemi, Savukoski, Ylitornio, Etelä- ja Pohjois-Karjala sekä Oulun ja Rovaniemen välimaasto. Kuitenkin näiden lisäksi vastaajista 27 % on vastannut, että he eivät tiedä tai halua kommentoida, millä alueella Peräpohjolan murteita puhutaan. Suurin osa informanteista sijoittaa Peräpohjolan murteet siis jonnekin Pohjois-Suomen alueelle. Vain kaksi vastausta sijoittui etelämpään Suomeen.

3.7.3. Peräpohjolan murteiden yleiset piirteet

Kyselylomakkeen viimeisessä kysymyksessä pyysin informantteja luettelemaan Peräpohjolan murteille yleisiä piirteitä. Tämän kysymyksen vastauksia vertaan Mantilan (2000) esittelemiin murrepiirteisiin. Tämän lisäksi vertaan vastauksia myös Mielikäisen ja Palanderin (2014a) kansanlingvistisen tutkimuksen tuloksiin.

39,5 % informanteista on vastannut, että ei osaa luetella Peräpohjolan murteille tyypillisiä piirteitä. Loput vastaukset jakautuvat eri murrepiirteiden sekä murteita kuvaavien adjektiivien välille. Selvästi yleisimpänä piirteenä vastaajat pitävät vokaalienvälistä *h*:ta (esimerkki 35). Tämä ei ole yllätys, sillä kun murteita verrataan yleiskieleen, maallikoiden huomio kiinnittyy usein sellaisiin kielenaineisiin, joilla ei ole yleiskielistä vastinetta (Mielikäinen & Palander 2014a: 160.) Vokaalienvälinen *h* mainitaankin Mielikäisen ja Palanderin (2014a) tutkimuksessa ensisijaisesti ”Lapin murteen” piirteenä.

(35) *h on usein mukana sanoissa. vähän sellaista soinnukasta ja siitä tulee mieleen mukavat vanhukset.*

Myös Mantilan (2000) listassa vokaalienvälinen *h* on listattu ensimmäiseksi murrepiirteeksi, jonka avulla Peräpohjolan murteet erotetaan toisistaan ja erotetaan myös muista Suomen murteista. Toinen murrepiirre, joka aineistossa mainitaan useammin, on *mie-* ja *sie-*pronominien käyttö. Tämä mainitaan kuitenkin selvästi vähemmän kuin vokaalienvälinen *h*, sillä informanteista vain 6,2 % mainitsi *mie-* ja *sie-*pronominin. Näiden lisäksi yksi vastaajista on kommentoinut Peräpohjolan murteille ominaiseksi piirteeksi *met-*pronominin käytön.

Kielenpiirteiden lisäksi vastaajat ovat kommentoineet Peräpohjolan murteille yleisiksi piirteiksi kieltä kuvaavia adjektiiveja. Prestonin (2010) metakielen määritelmien mukaan murteiden luonnehdinnat voidaan jakaa kahteen pääryhmään. (ks. myös Mielikäinen & Palander 2014a: 79.) Ensimmäinen taso on selvästi kieleen kohdistuvat arvioinnit esimerkiksi *kaunis*. Toisella tasolla viitataan johonkin kielenulkoiseen piirteeseen, esimerkiksi karjalaisten *iloiseen* tapaan puhua (Mielikäinen & Palander 2014a: 79.) Informantit ovat enimmäkseen kommentoineet Peräpohjolan murteita metakielen ensimmäisellä tasolla. Yksi informanteista on kommentoinut, että Peräpohjolan murteet ovat *jän-*

nän ja hauskan kuuloisia. Lapin murteet monesti mielletään hauskan kuuloisiksi sen vierauden takia. Yleensä näin ajattelevat kuitenkin muut kuin sen alueen murteen puhujat (Mielikäinen & Palander 2014a: 100). Myös Mielikäisen ja Palanderin (2014a) tutkimuksen mukaan Peräpohjolan murteita luonnehditaan usein *jännän* kuuloisiksi.

Muita adjektiiveja, joita informantit ovat vastanneet, ovat *kaunis, mukava, selkeä, lämmin ja soinnukas*. *Soinnukas* esiintyy aineistossa kaksi kertaa, muut adjektiiveista kerran. Kaikki adjektiivit ovat selvästi myönteisiä, eivätkä informantit ole luonnehtineet Peräpohjolan murteita negatiivisilla ilmauksilla.

4. PÄÄTÄNTÖ

Tässä kandidaatintutkielmassa olen tutkinut ivalolaisnuorten murrekäsityksiä ja -asenteita. Ivalolaisten murrekäsityksiä ei ole tätä ennen tutkittu, joten tutkimukseni tuo uutta näkökulmaa Pohjois-Lapin maallikoiden murretietoisuudesta tehtyyn kansanlingvistiseen tutkimukseen. Olen verrannut Aila Mielikäisen ja Marjatta Palanderin (2014a) tekemää kansanlingvististä tutkimusta *Miten suomalaiset puhuvat murteista?* omiin tuloksiini. Olen verrannut myös Harri Mantilan (2000) mainitsemia Peräpohjolan murteiden tyypillisiä piirteitä, kun olen tarkastellut informanttien mainitsemia murrepiirteitä.

Tutkielmani päätavoitteena on ollut selvittää ivalolaisnuorten käsityksiä siitä, missä Peräpohjolan murteita puhutaan ja mitkä piirteet he listaavat Peräpohjolan murteille yleisimmiksi piirteiksi. Tämän lisäksi tavoitteena on ollut selvittää ivalolaisnuorten murreasenteita eri Peräpohjolan murteita kohtaan. Olen pyrkinyt selvittämään neljän murrenäytteen avulla, mitä Peräpohjolan murretta ivalolaisnuoret pitävät esimerkiksi kaikista *murteellisempänä* tai *miellyttävämpänä*.

Tutkielmani aineistona on kyselylomake, johon on vastannut 48 informanttia Ivalon lukiosta. Kyselylomake sisältää neljä Peräpohjolan murrenäytettä. Murrenäytteet ovat Alatorniosta, Sallasta, Kemistä ja Kittilästä. Informantit ovat kuunnelleet murrenäytteet ja vastanneet niiden pohjalta asenneskaaloihin sekä avoimiin kysymyksiin. Avoimissa kysymyksissä kysyttiin murrenäytteiden sijaintia ja yleisiä piirteitä. Kyselylomakkeen lopussa on 3 avointa kysymystä yleisesti Peräpohjolan murteista. Niissä informanttien on täytynyt pohtia, missä Peräpohjolan murteita puhutaan ja mitkä ovat Peräpohjolan murteiden yleiset piirteet.

Teoreettisena viitekehyksenä tässä tutkimuksessa on kansanlingvistiikka sekä kansandialektologia, sillä tutkin maallikoiden murrekäsityksiä ja -asenteita. Olen käyttänyt kansanlingvistiikalle tyypillisiä metodeja aineistonkeruussa. Kyselylomakkeessa olen käyttänyt suoria sekä epäsuoria metodeja. Näin olen saanut selville informanttien käsityksiä ja asenteita.

Tutkimustulokseni osoittavat, että ivalolaisnuoret pitävät Alatornion murrenäytettä kaikista murteellisempana ja he sijoittavat sen Lapin lisäksi Savooneen. Yleiskielisemmäksi näytteeksi informantit vastasivat Sallan, joka sijoitettiin Lapin lisäksi puolestaan Keski-Suomeen. Kemin murre koettiin kaikista tutuimmaksi murteeksi. Tämä on odotuksen mukaista, sillä Ivalo kuuluu Kemin murrealueeseen. Kittilän näytettä luonnehdittiin *lämpimäksi* ja *ystävälliseksi*. Informantit pitävät Alatornion ja Kittilän näytteitä enemmän murteellisina kuin Kemin ja Sallan näytteitä. Tämä näkyy myös asenneskaalojen vastauksissa. Neutraaleiksi luonnehdittuja näytteitä pidetään *selkeinä* ja *miellyttävänä*, kun taas murteellisiksi luonnehdittuja näytteitä pidetään enemmän *juntteina* ja *huvittavina*. Alatornion ja Kittilän näytteet ovat saaneet asenneskaaloissa samankaltaisia tuloksia. Samoin myös Kemin ja Sallan näytteet ovat saaneet samankaltaisia tuloksia.

Tutkimustulokset osoittavat myös, että ivalolaisnuoret pitävät Peräpohjolan murteiden yleisimpänä piirteenä vokaalienvälistä *h*:ta. Tämän lisäksi esiin nousi myös persoonapronominit *mie*, *sie* ja *met*. Näistä *mie* ja *sie* esiintyy myös Mantilan (2000) listassa, johon hän on listannut Peräpohjolan murteille yleisempiä piirteitä. Informantit tietävät siis Peräpohjolan murteiden yleiset piirteet, mutta muita murrepiirteitä vastauksissa ei ilmennyt. Murrepiirteiden lisäksi informantit ovat luonnehtineet Peräpohjolan murteita erilaisin adjektiivein. Kaikki adjektiivit olivat positiivisia, eikä kukaan informanteista ole kommentoinut Peräpohjolan murteita negatiivisella sävyllä. Ivalolaisnuoret luonnehtivat siis Peräpohjolan murteita enemmän positiiviseen kuin negatiiviseen sävyyn. Adjektiivit, jotka aineistosta nousi esiin ovat *selkeä*, *lämmin*, *soinnukas*, *hauska*, *jännä*, *kaunis* ja *mukava*.

Voisin laajentaa tutkimusta esimerkiksi pro gradu -työssä. Voisin tutkia Peräpohjolan murteiden lisäksi myös muita suomen murteita, jotta ivalolaisten murrekäsityksistä saataisiin vielä laajempi käsitys. Osgoodin asenneskaalassa käyttäisin 5-portaisen asteikon sijaan 4- tai 6-portaista asteikkoa, sillä näin vastausten keskiarvoihin tulisi enemmän jakaumaa. Teettäisin myös murteiden sijoittamistehtävän eri tavalla. En käyttäisi siinä avointa kysymystä, vaan käyttäisin karttatehtävää, jossa informantit sijoittaisivat murteet Suomen kartalle. Tällä tavalla saisin vastauksiin tarkempia paikkakuntia sen sijaan, että informantit vastaavat vain *Lappi* tai *en tiedä*. Pro gradu -tutkielmassa voisin myös tutkia Inarin kunnan murteita itsessään, sillä niistä tehty tutkimus on hyvin vähäistä.

LÄHTEET JA LYHENTEET

Tutkimusaineisto

48 Ivalon lukion opiskelijoilta kerättyä vastausta kyselylomakkeella. Aineisto on tutkimuksen tekijän hallussa.

Kirjallisuus

GARRET, PETER 2010: *Attitudes to language. Key topics in sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University press.

HOLMA, SARA 2018: *Oululaislukiolaisten käsityksiä suomen murteista*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston, suomen ja saamen kielen ja logopedian laitos.

INARIN KUNNAN KOTISIVUT: <https://www.inari.fi/>

KETTUNEN, LAURI 1999: *Suomen murteet. Murrekartasto*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

KRISTIENSEN, TORE 1997: Language attitudes Danish Cinema. -Nikolas Coupland & Adam Jaworski (toim.), *Sociolinguistics. A reader and a coursebook* s.291-305. London: Macmillan.

LEINO, ANTTI – HYVÖNEN, SAARA – SALMENKIVI, MARKO 2006: *Mitä murteita Suomessa onkaan? Murreanaston levikin kvantitatiivista analyysia*. – *Virittäjä* 110 (1) s. 26–45.

MANTILA, HARRI 1992: *Ei tääläkhän senthän jokhaishen sanhan hootakhan panna: jälkitavujen vokaalienvälisen h:n variaatio peräpohjalaisissa murteissa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 572. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

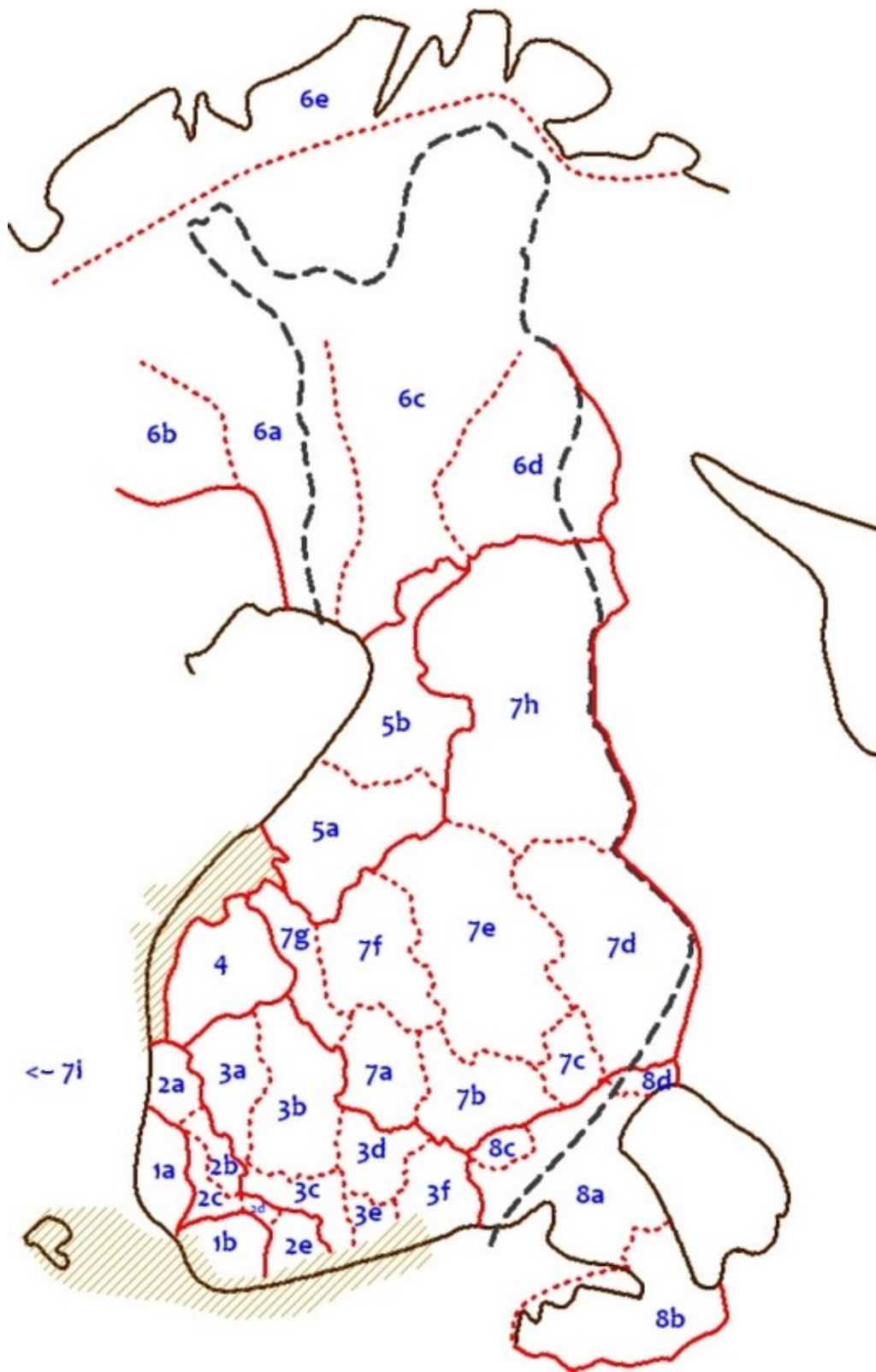
——— 2000: Lapin rajat ja murrerajat. – *Virittäjä* 104 (2) s.188–202.

MIELIKÄINEN, AILA - PALANDER, MARJATTA 2014a: *Miten suomalaiset puhuvat murteista? Kansanlingvistinen tutkimus metakielestä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

———2014b: *Miten murteista puhutaan. Kansanlingvistinen sanakirja*. <http://kielikampus.jyu.fi/mitenmurteistapuhutaan/>

- PALANDER, MARJATTA 2011: *Itä- ja eteläsuomalaisten murrekäsitykset*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PAUNONEN, HEIKKI 2007: *Lounaismurteiden asema suomen murteiden ryhmityksessä*. Opiskelijakirjaston verkkojulkaisu. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PRESTON, DENNIS 2011: The power of language regard – discrimination, classification, comprehension and production. – *Dialectologia. Special issue II* s. 9–33.
- PÄLLI, PEKKA 1999: Asenteet ja mielipiteet diskursiivisena toimintana. -Urho Määttä & Pekka Pälli & Matti K. Suojanen (toim.), *Kirjoituksia sosiolingvistiikasta*. *Folia Fennistica & Linguistica* 22. Tampereen yliopiston suomen kielen ja yleisen kielitieteen laitos.
- RAPOLA, MARTTI 1999: *Johdatus Suomen murteisiin*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- TTP = Tieteen termipankki. <http://tieteentermipankki.fi/>
- TUOMI, JOUNI – SARAJÄRVI, ANNELI 2002: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- VAATTOVAARA, JOHANNA 2009: *Meän tapa puhua. Tornionlaakso pellolaisnuorten subjektiivisena paikkana ja murrealueena*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1224. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

LIITE 1. Suomen murrealueet. Kartta: © Kotus.

LIITE 2. Kyselylomake.

Kyselylomake ivalolaisnuorten murrekäsityksistä

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Olen Noora Känsälä, suomen kielen opiskelija Oulun yliopistossa. Tällä kyselylomakkeella tutkitaan ivalolaisnuorten murrekäsityksiä kandidaatintutkielmaani varten. Vastaukset käsitellään täysin nimettöminä. Kyselyssä ei mitata tietoja vaan sen avulla tarkastellaan murrekäsityksiä. Oikeita ja vääriä vastauksia ei siis ole. Kiitos vastauksista!

Kysely sisältää neljä erilaista murrenäytettä. Pääset kuuntelemaan näytteet klikkaamalla tehtävien alussa alleiviivatut "Näyte 1", "Näyte 2", "Näyte 3" ja "Näyte 4". Pystyt kuuntelemaan näytteet niin monta kertaa kun on tarpeen. Kuuntele näytteet yksi kerrallaan ja vastaa näytteitä koskeviin kysymyksiin. Tarkoituksena on arvioida puhetapaa ja murettä, joten älä kiinnitä huomiota puhujaan tai puheen sisältöön. Kuulokkeiden käyttö on suositeltavaa, jotta näytteet kuuluvat paremmin.

Valitse vaihtoehdot, jotka kuvaavat näytettä parhaiten.

1. [Näyte 1](#)

Epämielittävä *	☐	☐	☐	☐	☐	Mielittävä
Yleiskielinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Murteellinen
Neutraali *	☐	☐	☐	☐	☐	Huvittava
Ruma *	☐	☐	☐	☐	☐	Kaunis
Vaikeaselkoinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Selkeä
Juntti *	☐	☐	☐	☐	☐	Sivistynyt
Epäystävällinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Ystävällinen

2. Mistä päin Suomea ajattelet näytteen 1 olevan? *

3. Millä perusteella ajattelet näytteen 1 olevan juuri tältä alueelta? Miten kuvallisit näytettä? *

Valitse vaihtoehdot, jotka kuvaavat näytettä parhaiten.

4. [Näyte 2](#)

Epämiellyttävä *	☐	☐	☐	☐	☐	Miellyttävä
Yleiskielinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Murteellinen
Neutraali *	☐	☐	☐	☐	☐	Huvittava
Ruma *	☐	☐	☐	☐	☐	Kaunis
Vaikeaselkoinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Selkeä
Juntti *	☐	☐	☐	☐	☐	Sivistynyt
Epäystävällinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Ystävällinen

5. Mistä päin Suomea ajattelet näytteen 2 olevan? *

6. Millä perusteella ajattelet näytteen 2 olevan juuri tältä alueelta? Miten kuvallisit näytettä? *

Valitse vaihtoehdot, jotka kuvaavat näyttettä parhaiten.

7. [Näyte 3](#)

Epämiellyttävä *	☐	☐	☐	☐	☐	Miellyttävä
Yleiskielinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Murteellinen
Neutraali *	☐	☐	☐	☐	☐	Huultava
Ruma *	☐	☐	☐	☐	☐	Kaunis
Vaikeaselkoinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Sekä
Juntti *	☐	☐	☐	☐	☐	Sivistynyt
Epäystävällinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Ystävällinen

8. Mistä päin Suomea ajattelet näyttteen 3 olevan? *

9. Millä perusteella ajattelet näyttteen 3 olevan juuri tältä alueelta? Miten kuvailisit näyttettä? *

Valitse vaihtoehdot, jotka kuvaavat näyttettä parhaiten.

10. [Näyte 4](#)

Epämiellyttävä *	☐	☐	☐	☐	☐	Miellyttävä
Yleiskielinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Murteellinen

Neutraali *	☐	☐	☐	☐	☐	Huvittava
Ruma *	☐	☐	☐	☐	☐	Kaunis
Valkeaselkoinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Sekä
Juntti *	☐	☐	☐	☐	☐	Sivistynyt
Epäystävällinen *	☐	☐	☐	☐	☐	Ystävällinen

11. Mistä päin Suomea ajattelet näytteen 4 olevan? *

12. Millä perusteella ajattelet näytteen 4 olevan juuri tältä alueelta? Miten kuvallisit näytettä? *

13. Eroavatko näytteiden puhetavat toisistaan? Jos eroavat, millä tavalla? *

14. Minkä kuntien alueella mielestäsi Peräpohjolan murteita puhutaan? *

15. Mitkä ovat Peräpohjolan murteille yleisiä piirteitä? Miten kuvailisit Peräpohjolan murteita? *
